

XALQARO YUKLARNING TASHILISHINI AXBOROT BILAN TA'MINLASH

Xaydarov Murodjon Akbaralievich- *katta o'qituvchi,*

Andijon mashinasozlik instituti

Nasirov Ixam Zakirovich- *t.f.n., professor,*

Andijon mashinasozlik instituti

Demokratik jamiyatda transport siyosati bir-biridan farq qiladigan manfaatlar ta'sirida bo'ladi. Shuning uchun jamiyatdagi mavjud tendensiyalarni o'z vaqtida anglab olib, o'rta muddatli va istiqbolli rejalarni belgilash, juda muhim hisoblanadi. Globallashtirish jarayonlarini kuchayishi o'z navbatida tashqi iqtisodiy faoliyatda transport siyosatini muvofiqlashtirish, raqobat strukturasi o'zgartirish va tashish ishini baynalminallashtirish masalalarining tadqiqoti, transport harakatini, tashish jarayonini, xalqaro transport tizimini va transport bozorini tadqiq etish, o'zgaruvchan sharoitlarda transport tizimining ahamiyatini ilg'ab olish, xalqaro yuklar va yo'lovchilarning harakati to'g'risida hamda transport va savdo hujjatlari to'g'risida bilim va malakaga ega bo'lishni, shuningdek amalda qo'llay olishni taqazo etmoqda [1-5].

Ushbu tezisda tashqi iqtisodiy faoliyatni amalga oshirishda transport va uning ahamiyati, transport ta'minoti, xalqaro yuk tashuv ishlarini optimal tashkil etish va boshqarish, yuklarning tasniflanishini amalga oshirish, transport koridorlarining yo'nalishlarini belgilash, optimal marshrutlarni tanlash, xalqaro transport turlarining iqtisodiy-texnik ko'rsatkichlarini rejalashtirish, xalqaro yo'nalishlarda yuk avtomobillarining harakatini tashkil etish, transport tizimi, transport zanjiri, transport siyosati hamda yuklarni va yo'lovchilarni tashish bozori, tashqi iqtisodiy faoliyatda transport ta'minotining o'rni, transportning ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy ahamiyati, logistika tizimining ishtirokchilari faoliyatini muvofiqlashtirish uslublari kabi masalalar ko'rib chiqilgan [6-12].

Davlat iqtisodiy taraqqiyotining muhim shartlaridan biri tovar va xizmatlarni izchillik bilan jahon bozoriga kirib borishdan iboratdir. Bu jarayonni amalga oshirishda esa, transport muhim omil hisoblanadi.

O'zbekiston mintaqada qulay geografik o'rinni egallab turgan bo'lsada, dunyoni qit'alarini o'zaro bog'lovchi eng yaqin dengiz bandargohiga chirish uchun kamida ikkita mamlakatdan o'tib borishi kerak bo'ladi. Bu hol esa bu sohadagi iqtisodiy, xuquqiy-siyosiy masalalarni echishni taqozo etadi [13-19].

Davlat iqtisodiy taraqqiyotining muhim shartlaridan biri tovar va xizmatlarning jahon bozoriga izchillik bilan kirishidan iboratdir. Rivojlangan mamlakatlar tajribasi shuni ko'rsatadiki, transport aloqalari jahon bozoriga kirib borishni jadallashtirishning muhim omilidir [20-24].

O'zbekiston Respublikasi mustaqilligi e'lon kilinganidan so'ng, avvalambor, transport majmuasi aloqalariga e'tibor kuchaytiradi. O'zbekiston geografik o'rnini dengizlar, bandargohlar va yirik transport tarmoqlarga bevosita chiqish yo'llarining yo'qligini e'tiborga

oladigan bo'lsak, transport chiqish tizimlari va aloqalarini rivojlantirish bilan bog'liq muammolar va masalalarni hal etish ustivor strategik ahamiyat kasb etishi ma'lum bo'ladi. O'zbekiston Evropa va Sharqiy Osiyoning quruqlikdagi va havo orqali o'tadigan muhim chorrahalarda joylashganligi tufayli tranzit tashishda istiqbolli xalqaro transport punkti hisoblanadi.

O'zbekiston mintaqada qulay geografik o'rinni egallab turgan bo'lsa-da, shu xususiyati bilan ham ajralib turadiki, u dunyoning qit'alarni o'zaro bog'lovchi eng yaqin dengiz bandargohiga chiqishi uchun kamida ikki mamlakatdan o'tib borish kerak bo'lgan ozchillikni tashkil etuvchi davlatlardan biridir. Ikkinchi tomondan, xalqaro yuklarni avtomobil tpancoptlari orqali tashishda O'zbekiston haydovchilari yo'lida turli xil moddiy va nomoddiy to'siqlar mavjuddir [25-29].

Qadimdan insoniyat madaniyatining taraqqiyoti transport koridorlarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan. Ko'p asrlar mobaynida Sharq va G'arbni o'zaro bog'lagan qadimgi Ipak yo'lini eslaylik. Aynan shu yo'l ilm, fan, texnika, texnologiya, millatlararo va xududlararo munosabatlarning jadal rivojlanishiga, madaniy qimmatliklar ayirboshlanishiga yordam bergan. Hozirgi paytda uning tarixiy ahamiyati tiklanmoqda. Ming yillar ilgari bo'lganidek, u Sharq va G'arb o'rtasidagi ko'pri bo'ladi. Dunyoning ko'plab mamlakatlari ushbu yo'lga tutashgan. O'zbekiston qadimda ham ushbu ulkan yo'lning asosiy savdo va transport tarmoqlaridan biri bo'lgan. Bugungi kunda O'zbekiston Buyuk ipak yo'lini tiklash tashabbuskori va Evropa Ittifoqining Evropa - Kavkaz - Osiyo transport koridorini Kavkaz va Markaziy Osiyoning yangi mustaqil davlatlari bilan birgalikda rivojlantirishga texnik yordam ko'rsatishga oid TRASEKA dasturining faol ishtirokchisi sifatida o'zining noyob geografik ahamiyatini saqlab qoldi [30-32].

Hozirgi paytda XX asrning oxirida Xitoyni TRASEKA koridori orqali Evropa bilan tutashtiruvchi Yangi ipak yulini tiklash g'oyasi, avvalambor, ishtirokchi-mamlakatlar, shuningdek, jahon hamjamiyati, Evropa Ittifoqi xatti-harakatlari yordamida amalga oshmoqda.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Murodjon o'g'li, E. B., & Farhod o'g'li, I. S. (2023). SHAHAR YO'LLARINI JIHOZLASHDA ME'YORIY TALABLARGA MOSLIGINI O'RGANISH VA TAVSIYALAR ISHLAB CHIQISH. *Oriental Journal of Academic and Multidisciplinary Research*, 1(3), 47-50.
2. Murodjon o'g'li, E. B. (2024). INSONIYAT VA JAMIYAT RIVOJLANISHIDA ILM, FANNING AXAMIYATI. *TADQIQOTLAR*, 29(2), 105-108.
3. Murodjon o'g'li, E. B. (2023). O'ZBEKISTONDA TRANSPORT SEKTORINING ZAMONAVIY XOLATI VA UNING RIVOJLANISH DARAJASI. *Scientific Impulse*, 2(15), 904-911.
4. Murodjon o'g'li, E. B., Kazimjanovna, V. M., & Abduraxmonovna, Y. N. (2023). Patentlash malumotlarini tayyorlash va patetlashga izlash ishlarini olib borish. *Oriental Journal of Academic and Multidisciplinary Research*, 1(3), 243-248.

5. Murodjon o'g'li, E. B., Hayrullo o'gli, A. Z., & Hayrullo o'g'li, Z. A. (2023). LOGISTIKA SOHASIDA AVTOMOBIL TRANSPORTIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI TAHLIL QILISH. THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD, 3(3), 86-90.
6. Gaffarov Makhammatzokir Toshtemirovich , Nasirov Ilham Zakirovich , Sobirova Tursunoy Abdipatto kizi , Hakimov Mavlonbek Solijon ugli. (2023). Recovery Of Fines From Drivers Of Foreign Vehicles. Journal of Pharmaceutical Negative Results, 3589–3591. <https://doi.org/10.47750/pnr.2023.14.03.446>.
7. Nasirov Ilkham Zakirovich- Ph.D., Gaffarov Mukhammadzokir Toshtemirovich , Doctoral Student. (2023). Consequences Of Complete And Undercombustion Of Fuel. Journal of Pharmaceutical Negative Results, 3597–3603. <https://doi.org/10.47750/pnr.2023.14.03.448>.
8. Malokhatkhon Karimovna KOSIMOVA, Davlatkhon Karimovna MUQIMOVA, Ilham Zakirovich NASIROV, Bahodirjon Zakirovich NOSIROV. WELDING MATERIALS USED IN THE RECOVERY OF CORRODED DETAILS IN THE CONTACT WELDING METHOD// Eur. Chem. Bull. 2023, 12(5), 1657-1662. DOI: <https://doi.org/10.47750/pnr.2023.14.03.446>.
<https://eurchembull.com/uploads/paper/5aa8cc7f80ab74316113aca9aab7cb42.pdf>.
9. NASIROV ILXAM ZAKIROVICH, NURDINOV MURODALI ALIJONOVICH, GAFFAROV MUKHAMMADZOKIR TOSHTEMIROVICH, XAYDAROV MURODJON AKBARALIYEVICH, TO'RABOYEV HOLMUROD RUSTAMJON O'GLI. CONDUCTING LESSONS IN INVENTIVE METHODS// The Seybold Report- Seybold Publication, Box 644, 428 E. Baltimor Ave. Media, PA 19063. 227-234 p. <https://www.seyboldreport.org/issues>
10. Nasirov Ilham Zakirovich, Nurdinov Murodali Alijonovich, Nosirov Bahodirjon, Kuzibolaeva Dilnoza Tukhtasinovna, Obidzhonova Gulizebo Shukhratbek kizi. EFFECT OF SYNTHESIS GAS SUPPLY ON ENGINE PERFORMANCE// MSW MANAGEMENT -Multidisciplinary, Scientific Work and Management Journal. ISSN: 1053-7899, Vol. 33 Issue 2, December – 2023, Pages: 125-132. <https://mswmanagementj.com/index.php/home/article/view/50>
11. Qudbiyev, N. T., Qudbiyeva, G. A. Q., & Abduraximov, B. U. O. (2022). LOGISTIKADA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH VA ULARDAN FOYDALANISHNING DOLZARBLIGI. Scientific progress, 3(1), 133-142.
12. Tohirovich, Q. N. (2021). XALQARO MOLIVAVIY HISOB STANDARTLARIGA O 'TISH DOLZARBLIGI. Nazariy va amaliy tadqiqotlar xalqaro jurnali, 1(2), 56-64.
13. O'G'Li, R. U. R., Tohirovich, Q. N., & O'G'Li, Q. N. A. (2021). BILVOSITA SOLIQLARNING SOLIQ TIZIMIDAGI TUTGAN O'RNINI VA AHAMIYATI. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 1(10), 719-723.
14. Shaxrinov Avazxonovna Kurbonova (2021). MAHSULOT TANNARXI HISOBIGA OLIHDA BOSHQARUV HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI. Scientific progress, 2 (8), 603-607.

15. Rahmatullo Rafuqjon o'g'li Rahimov (2022). Avtomobil transportida tashuv ishlarini amalga oshirishda harakat xavfsizligini ta'minlash uslublarini takomillashtirish yo'llari. ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ, 750-754.
16. MUMINOVICH, S. A., & ZAKIROVICH, N. I. (2022). PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF MULTIMODAL TRANSPORTATION TECHNOLOGY. Saybold Report (TSRJ): Saybold Publications, Box, 644(428), 468-475.
17. Насиров, И. З. Солиев Бобуржон Абдираим Коулс.(2022). ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СИСТЕМЫ ADAS ДЛЯ ПОМОЩИ ВОДИТЕЛЯМ. Американский журнал междисциплинарных исследований и разработок, 5, 94-105.
18. Насиров, И. З., & Гаффаров, М. Т. (2021). ЭЛЕКТРОННАЯ СИСТЕМА ПЛАТЕЖЕЙ В АВТОБУСАХ. Естественнонаучный журнал «Точная наука, 117, 2-5.
19. Nasirov Ixham Zakirovich, & Akromjonova Sayyoraхon Вахтиyor qizi. (2023). YO'L BOSHQARUVINI INTELLEKTUAL AXBOROT TIZIMLARI ASOSIDA AVTOMATLASHTIRISH . Journal of New Century Innovations, 21(4), 122–127. Retrieved from <http://www.newjournal.org/index.php/new/article/view/3070>
20. Саидкамоллов Исломжон Рахматулло угли и Насиров Ильхам Закирович. (2022). МОДЕЛИРОВАНИЕ ПРОЦЕССА ВЫБОРА ОПТИМАЛЬНОГО ТИПА ПОДВИЖНОГО СОСТАВА ДЛЯ ПЕРЕВОЗКИ ЛЕКАРСТВ ДО ПОТРЕБИТЕЛЯ. Всемирный бюллетень социальных наук , 17 , 176–186. Получено с <https://scholarexpress.net/index.php/wbss/article/view/1876>.
21. Хайдаров Муроджон Акбаралиевич, Nasirov Ixham Zakirovich. ANDIJON SHAHRIDA AHOLI YUKLARINI LOGISTIK TASHISHNI TASHKIL ETISH //PEDAGOG RESPUBLIKA ILMİY JURNALI. 7 – ТОМ 2 – SON / 2024 - YIL / 15 – FEVVAL, 223-231 б.
22. Организация пассажирских перевозок в городе Андижане с учетом экологического фактора. (2024). Инновации: Международный междисциплинарный журнал прикладных технологий (2995-486X) , 2 (1), 4-7. <https://multijournals.org/index.php/innovative/article/view/361>
23. To'raboyev Holmurod Rustamjon o'g'li. (2023). ANDIJON VILOYATIDAN O'TUVCHI XALQARO AVTOMOBIL YO'LLARIDA TRANSPORTLARNING O'TUVCHANLIGINI OSHIRISH HAMDA XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH. Journal of Universal Science Research, 1(11), 237–242. Retrieved from <https://universalpublishings.com/index.php/jusr/article/view/2672>
24. Хомидов Анварбек Ахмаджон ўғли, & Шодмонов Сайидбек Абдувайитович. (2022). ДАТЧИКИ ТЕМПЕРАТУРЫ. European Journal of Interdisciplinary Research and Development, 4, 62–66. Retrieved from <http://www.ejird.journalspark.org/index.php/ejird/article/view/65>
25. Шодмонов С. А., Ортиқов С. С., Abdiraxmonov R.A International journal for innovative Enjineering and Management Research Хиндистон Hyderabad 2021 THE RESULTS OF LOBORATORY STUDIES CONDUCTED TO DEVELOP THE

TECHNOLOGIY OF RESTORATION OF SHAFTS March-2021, Volume 10, Issue 03,
Pages: 402-404 <https://ijiemr.org/downloads/Volume-10/ISSUE-3> 3 0.33 ball

26. Shodmonov, S. A. (2022). GLOBAL ELEKTR AVTOMOBILLARINI ISHLAB
CHIQISH VA ELEKTR MASHINA ASOSLARI.

27. Shodmonov Sayidbek Abduvayitovich, Abbasov Saidolimxon Jaloliddin o'g'li, &
Xomidov Anvarbek Axmadjon o'g'li. (2022). RESPUBLIKAMIZDA YUKLARNI
TASHISHDA LOGISTIK XIZMATLARNI QO'SHNI RESPUBLIKALARDAN OLIB
CHIQISH VA RIVOJLANTIRISH OMILLARI . JOURNAL OF NEW CENTURY
INNOVATIONS, 9(1), 83–90. Retrieved from
<http://wsrjournal.com/index.php/new/article/view/1970>

28. Shodmonov Sayidbek Abduvayitovich, Nasirov Ilxam Zakirovich.
ISTE'MOLCHILARNI MODDIY RESURSLAR BILAN OQILONA TA'MINLASHNI
TASHKIL ETISH// BIOLOGIYA VA KIMYO FANLARI ILMIY JURNALI, 23
YANVAR / 2024 YIL / 2 – SON, 37-44 б.

29. Turabayev, K. (2023, October). ANDIJAN CITY PUBLIC TRANSPORT TO
PROVIDE PRIORITY OF MOVEMENT. In Academic International Conference on Multi-
Disciplinary Studies and Education (Vol. 1, No. 20, pp. 34-36).
<https://aidlix.org/index.php/us/article/download/151/150>

30. L.Y.Bakirov M.A.Nurdinov “Avtomobillarda xalqaro yuk tashish qoidalari”. T.
2021 370 bet.

31. Nurdinov M., G'anijonov M., Abdupattoyev B. CARGO ON INTERNATIONAL
HIGHWAYS REST AREAS FOR CARS //Theoretical aspects in the formation of
pedagogical sciences. – 2022. – T. 1. – №. 6. – S. 302-308.

32. Muqimova D., Nurdinov M. COMPLIANCE WITH RESPONSIBILITY AND
WORK REGIMES OF DRIVERS IN LEGAL REGULATORY DOCUMENTS DUE TO
ACCIDENTS IN THE TRANSPORTATION OF INTERNATIONAL GOODS BY
TRUCKS //Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences. – 2022. – T. 1. –
№. 2. – S. 15-25.